

DOSSIER DE PROFESSORAT

LA COL·LECCIÓ

Jessica Stockholder, Hollow Places Thin & Fat, 2011 (detall). Fusta de freixe blanc, pintura i miralls, 172,7 x 287 x 58,4 cm; 172,7 x 292 x 106,6 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié. © de l'obra, Jessica Stockholder, 2024. Fotografia: Cortesia de l'artista

VISITA - TALLER

DIVERTEIX-TE AMB L'ART

ÍNDEX

0. Centre d'interès	2
1. Destinataris	2
2. Objectius i continguts	3
3. Activitat prèvia. Preparació de la visita a l'aula	3
4. Responsabilitats del professorat	3
5. La visita	4
6. Activitat posterior a la visita a l'aula	5

0. Centres d'interès

La present activitat proposa una reflexió, debat i experimentació sobre el concepte de pintura i les seves possibilitats a l'actualitat a partir de les obres de les exposicions:

- «La Col·lecció»

La Col·lecció Es Baluard Museu parteix d'una sèrie d'obres del modernisme pictòric de finals del segle XIX i principis del segle XX i d'una sèrie d'artistes clau de diversos moviments d'avantguarda, per continuar amb les tendències que sorgeixen dels anys seixanta en endavant –l'art conceptual, el minimalisme i la nova figuració, entre d'altres–, fins a arribar al present.

En aquesta sala permanent s'activa la Col·lecció Es Baluard Museu com a generadora de reflexions i com a eina fonamental de coneixement i investigació amb la qual poder contar la història de l'art; en aquest cas, la ruptura gradual de l'espai pictòric i una sèrie d'avenços històrics que són clau per entendre l'abstracció i les derives de la pintura contemporània.

- «Jessica Stockholder. Punts cardinals»

És una de les artistes més influents de la seva generació. Les seves obres mostren la complexa relació entre l'espai il·lusionista de la pintura i la presència física de l'escultura i el seu treball se situa en la intersecció de la pintura, l'escultura, la instal·lació i l'arquitectura, integrant-se i depenent del lloc entre l'il·lusori i el material, el social i el domèstic, el públic i el privat.

La seva obra abasta al voltant de tres dècades i es caracteritza per un compromís amb el color i els materials.

1. Destinataris

Alumnes de primària.

Som conscients de les grans diferències que presenten els diferents cicles tant pel que fa al nivell evolutiu dels infants com pels seus coneixements i necessitats. Per tant, la visita, els seus continguts i activitats s'ajustaran al nivell de cada grup amb material didàctic específic per als diferents cicles.

2. Objectius i continguts

Objectius

- Viure el museu com un espai de diàleg i construcció de noves experiències
- Descobrir l'espai museístic i aprendre a comportar-se dins ell
- Aprendre a mirar i a descriure el que veiem
- Potenciar la capacitat d'imaginar i la creativitat
- Descobrir l'art contemporani i les seves capacitats expressives
- Reflexionar sobre les possibilitats de la pintura a l'actualitat
- Identificar els límits i connexions dels diferents llenguatges artístics
- Aprendre vocabulari específic
- Fomentar la llibertat expressiva i el respecte vers les opinions dels altres
- Fomentar l'esperit crític
- Establir relacions entre els diferents processos creatius dels artistes

Continguts

- La diversitat de llenguatges de l'art contemporani
- L'espai museístic
- Vocabulari artístic específic
- La pintura de paisatges a Mallorca
- El cubisme
- Pintura figurativa i pintura abstracta
- L'art contemporani més enllà de l'any 2000
- Pintura expandida
- La instal·lació

3. Activitat prèvia. Preparació de la visita a l'aula

És important, per tal de garantir la bona marxa de la visita, així com els resultats que en volem extreure, que els i les alumnes tinguin uns mínims coneixements d'on aniran i què veuran. Per tant, recomanem dedicar un temps a l'aula amb anterioritat a la visita per tal de situar els i les alumnes.

Per tal de poder dur a terme aquesta preparació es pot visitar el web del Museu www.esbaluard.org amb l'alumnat amb participació i comentaris en veu alta per part seva.

Durant la visita es treballaran una selecció d'obres de les exposicions «[La Col·lecció](#)» i «[Jessica Stockholder. Punts cardinals](#)» que faran que els i les alumnes reflexionin sobre el concepte de pintura i la seva evolució i les seves possibilitats a l'actualitat.

Com activitat prèvia a l'aula abans de venir a fer la visita, i que podrà facilitar entendre l'evolució de la pintura que es tractarà al llarg del recorregut per les exposicions del Museu, us proposam intentar definir a l'aula què és la pintura, l'escultura i l'arquitectura i parlar sobre les seves diferències.

Algunes preguntes que us poden servir per analitzar cada tipus d'art serien:

- Què és la pintura/escultura/arquitectura?
- Quins elements la componen?
- Quins materials s'utilitzen en la creació d'una obra pictòrica/escultòrica/arquitectònica?
- Quins estils coneixeu? i Quines són les seves característiques?

4. Responsabilitats del professorat

Per dur a terme la visita adequadament i potenciar al màxim l'aprenentatge de tot l'alumnat es demana que abans de la visita, amb una durada prudencial d'una setmana com a mínim, es faci arribar el qüestionari previ a l'equip educatiu del Museu, per conèixer les característiques del grup, i en cas d'alguna necessitat poder-la adaptar.

Es recomana dedicar un temps a l'aula abans de la visita per tal de situar els infants, fer l'activitat prèvia proposada i fer un passí d'imatges del Museu i la seva col·lecció o exposició temporal, segons el cas. És important també repassar les normes de comportament dins d'un museu.

Durant la visita agraïrem que no es delegui la responsabilitat del grup a les educadores del Museu, sinó que el professorat acompanyant estigui actiu, és a dir, que ajudi a guiar el grup i a respectar les normes del Museu. Durant el taller suggerim que els i les docents prenguin part activa en els grups de feina que s'articularen.

5. La visita

5.1 Temporalització

La visita al Museu té una durada de 3 hores (de les 10h a les 13h). Durant la visita es preveu un temps d'esbarjo i berenar als patis del propi Museu. Les tres hores són necessàries i molt importants per poder realitzar el taller amb temps i poder-lo exposar, ja que és una part important en el desenvolupament de l'activitat. En cas d'haver de marxar abans d'hora convé que es faci saber prèviament a la visita. En cap cas es podrà escurçar l'activitat més de 20 min.

5.2 Descripció de la visita

L'activitat consta d'una primera part de recorregut i una part pràctica a l'espai tallers del Museu després de l'esbarjo.

A partir de les obres mostrades a les exposicions «La Col·lecció» i «Jessica Stockholder. Punts cardinals» podrem observar la diversitat de llenguatges pictòrics de l'art contemporani des de finals del s. XIX fins a l'actualitat. I ens centrarem, especialment, a entendre com a l'art conceptual, pintar ja no consisteix en utilitzar un pinzell, sinó que predomina la intenció de transmetre una experiència, reflexionar i activar els sentits. Fa molts d'anys que predomina la voluntat creativa que porta a una sèrie d'artistes a recórrer a suports i mitjans expressius fora de la pròpia pintura; a utilitzar diferents llenguatges artístics que es contaminen entre ells. I l'obra de Jessica Stockholder és una mostra d'aquesta intenció. L'artista sempre ha tengut una intenció pictòrica, encara que utilitzi el volum i l'ocupació de l'espai. Les possibilitats del material i dels objectes de les seves obres són utilitzats per la pròpia artista a través del color, assumint que la pintura és una realitat física que roman invariable, però també que canvia en funció de l'espai que ocupa i el moviment dels espectadors.

Posteriorment, es realitzarà una activitat artística on es posaran en pràctica els conceptes treballats durant la visita i s'exploraran les possibilitats pictòriques de diferents materials i maneres de fer.

5.3 Metodologia

L'activitat està dissenyada per un sol grup classe amb un màxim de 30 alumnes. Treballam des de la interdisciplinarietat, la transversalitat i la valoració dels sabers dels i les alumnes.

La visita serà molt dinàmica i participativa, sempre donant la paraula a l'alumnat. El punt de partida per a la interpretació d'obres, d'imatges i de representacions diverses, són les vivències dels i les alumnes contemplades com a font d'aprenentatge. Fomentam sempre el respecte vers les opinions dels altres. Es compta durant l'activitat amb el suport de material didàctic adequat al cicle.

6. Activitat posterior a la visita a l'aula

Una vegada acabada la visita, us enviarem per correu electrònic un enllaç a un formulari de valoració sobre la visita per tal de conèixer la vostra opinió amb la finalitat de continuar millorant. Agrairíem que trobeu un moment per poder emplenar-ho.

Al taller hem experimentat amb diferents tècniques pictòriques i ara us proposam una activitat posterior a la visita al Museu, vinculada a la “pintura expandida” de l'artista Jessica Stockholder, per treballar amb la idea de la multiplicitat de nous llenguatges artístics i la ruptura i associacions entre ells.

Els objectes i instal·lacions que crea aquesta artista són immòbils, però a través de la seva prolongació en l'espai, la llum i el moviment del visitant, adquireixen mobilitat. L'interès de Stockholder se centra en l'acoblament d'objectes de diferent naturalesa i procedència. Acoblaments d'objectes trobats, en unes ocasions comprats i en altres objectes personals, acaben per esborrar les seves qualitats d'objecte a partir de la incidència de la llum i el color.

Per a entendre el seu treball cal assumir una premissa fonamental: el color sempre està preparat per a imposar-se al material. Preval així allò pictòric de cada objecte i, en extensió, la capacitat pictòrica de l'espai arquitectònic, que suporta la pintura com la paret al quadre.

Tenint present la seva obra, us proposam fer una instal·lació artística¹ a un espai visible del centre educatiu - com un passadís, hall...- a partir d'una selecció de materials quotidians (recipients, teles, mobles...) que decideixi l'alumnat i tenint en compte els colors, textures, llum..... com fa na Jessica Stockholder a les seves obres. Ella fa associacions inesperades d'allò abstracte (vius colors i riques textures) i/o identificables (materials domèstics i industrials) que conformen el conjunt de les seves escultures i instal·lacions per a un lloc específic. La posada en escena també és acuradament coreografiada i l'estètica es basa en els recursos efectius de l'escultura (allò sòlid habita l'espai, els volums tracen les formes, el material es subjecta a la gravetat, la immobilitat invoca la mobilitat).

Les característiques d'una instal·lació a tenir present són:

- La instal·lació no està completada si no és integrada per l'espectador
- Els artistes poden fer ús de qualsevol mitjà o material
- Existeixen instal·lacions en les quals l'artista incorpora sons, olors, sensacions tèrmiques, etc
- Una vegada desmuntada, la instal·lació deixa d'existir per a quedar només enregistrada en fotografies o vídeos

Us proposam també completar la visita amb les explicacions d'altres obres d'art, que pertanyen a la Col·lecció d'Es Baluard Museu, que per temps no s'han pogut tractar en profunditat durant la mateixa i que trobareu especificades a la [Guia de Lectura Fàcil](#) de «La Col·lecció».

¹ Les instal·lacions són un tipus d'art contemporani en el qual l'artista utilitza, com a part de la composició, el propi mitjà (com a parets, sostre...) a més d'objectes diversos. En moltes ocasions, els materials triats, omplen més o menys l'espai i l'espectador és convidat a moure's al voltant de l'obra o interactuar amb la peça, en aquests casos l'espectador mateix esdevé part d'aquesta obra en aquest precís moment i aquest precís temps. Tot i que vegades les instal·lacions són fràgils pel que només poden ser vistes des de la porta o un extrem de l'espai.